

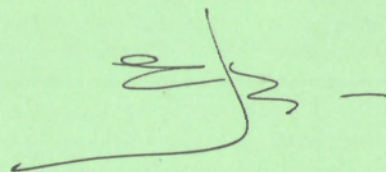
Мартиненко Олена Володимирівна

УДК 372.036: 78+39 (477)

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ХОРЕОГРАФІЧНИХ
УМІНЬ ДІТЕЙ 5-6 РОКІВ У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

13.00.08 – дошкільна педагогіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Дисертацію є рукопис

Робота виконана в Бердянському державному педагогічному
університеті

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент АПН України
Вільчковський Едуард Станіславович

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Падалка Галина Микитівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова, професор
кафедри гри на музичних інструментах;

кандидат педагогічних наук,
Шевчук Антоніна Семенівна,
Київський міський педагогічний університет
імені Б.Д.Грінченка, старший викладач
кафедри теорії і методики дошкільної освіти

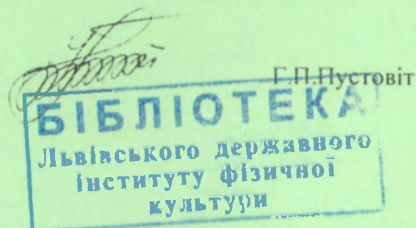
Провідна установа: Південноукраїнський державний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського,
кафедра дошкільної педагогіки,
Міністерство освіти і науки України, м. Одеса

Захист відбудеться " 1 " березня 2005 р. о 14.00 годині
на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.454.01 в Інституті проблем
виховання АПН України за адресою: 04060, м. Київ, вул. М. Берлинського, 9.

З дисертацією можна ознайомитись в бібліотечі Інституту проблем
виховання АПН України (04060, м. Київ, вул. М. Берлинського, 9).

Автореферат розіслано " 21 " січня 2005 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

6071

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У контексті сучасної гуманістичної парадигми освіти в Україні виникає необхідність докорінного перегляду не лише її змісту, а й самого процесу цілісного розвитку людини. Особливо актуальною ця проблема є на етапі дошкільної освіти як першооснови соціокультурного становлення особистості. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні однією зі змістових ліній життєдіяльності дітей визнає мистецтво, яке спрямоване на формування естетичного ставлення до реального світу і передбачає художньо-практичну та творчу діяльність. Ефективним засобом засвоєння спадщини гуманітарної культури є хореографія, основу якої складає танцювальна діяльність.

Важливість та значущість занять хореографією пояснюється тим, що танок за своєю природою є синтетичним видом мистецтва, котрий поєднує у собі духовно-культурний та тілесно-культурний компоненти, гармонія яких впливає на різнобічний розвиток дітей. Теоретики хореографічної педагогіки (Л.Богаткова, В.Верховинець, П.Коваль, Є.Конорова, Б.Мануйлов, А.Фомін, А.Шевчук) вважають, що прилучення дитини до танцювального мистецтва важливе для її духовного розвитку, формування необхідних моральних якостей та розкриття творчого потенціалу. Танцювальна діяльність сприяє й покращенню фізичного розвитку, зміцненню здоров'я, формуванню інтересу до рухової діяльності (Е.Вільчковський, К.Глушак, О.Сайкіна, А.Тараканова, Ж.Фірілєєва та інші).

Незважаючи на те, що за державними програмами ("Малятко", "Дитина" та ін.) заняття хореографією не є обов'язковими у роботі з дошкільниками, вони набули значного поширення у практиці сучасної дошкільної освіти і вводяться до навчально-виховного процесу як додаткові. Це зумовлено впровадженням педагогічних новацій у систему естетичного виховання дошкільних закладів, реалізацією мистецьких інтересів дітей у відповідно організованих видах діяльності, задоволенням їх природної рухової потреби та профілактикою відхилень у фізичному розвитку (порушення постави, плоскостопність, ожиріння тощо). Однак, відсутність науково обгрунтованих рекомендацій щодо хореографічної роботи з дітьми в умовах дошкільного закладу примушує педагогів спиратися на теоретико-методичні розробки, розраховані на хореографічне навчання дітей у шкільних та позашкільних установах (Т.Баришнікова, Л.Богаткова, Л.Бондаренко, Є.Конорова, Т.Пуртова, А.Тараканова та інші).

Проблема організації хореографічної роботи у системі дошкільної освіти досліджена недостатньо. Науковцями розглядалися лише окремі її аспекти: з'ясовані особливості дитячої танцювальної творчості (Р.Акбарова, С.Акішев, О.Горшкова); вивчений вплив українських музично-хореографічних традицій на музично-руховий розвиток старших дошкільників (А.Шевчук); досліджені особливості поліхудожнього підходу до засвоєння дітьми образної природи хореографії (Ю.Ушакова). Проблема формування хореографічних умінь дітей з

урахуванням їх вікових психофізичних особливостей вивчалася у цих дослідженнях частково.

Теоретичний аналіз психолого-педагогічних джерел, присвячених закономірностям розвитку дітей старшого дошкільного віку показав, що інтенсивний розвиток рухової функції (О.Запорожець, Е.Вільчковський), потреба у самовираженні та творчості (Л.Виготський, Б.Теплов), інтерес до музично-рухової діяльності (Н.Ветлугіна, М.Палавандашвілі, К.Тарасова) створюють реальні передумови для формування хореографічних умінь у старшому дошкільному віці.

Актуальність даного дослідження зумовлена наявністю суперечностей між потребами дошкільної освіти в реалізації інтересів дітей до занять хореографією та недостатньою розробленістю теоретико-методичного забезпечення процесу формування хореографічних умінь старших дошкільників. Саме це обумовило вибір теми дисертаційного дослідження: "Педагогічні умови формування хореографічних умінь дітей 5-6 років у дошкільних закладах".

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження є складовою частиною науково-дослідної роботи кафедри музичного виховання і хореографії Бердянського державного педагогічного університету "Формування особистості засобами мистецтва". Тему дисертації затверджено вченою радою Бердянського державного педагогічного університету (протокол № 1 від 01.10.2002 року) й узгоджено рішенням бюро Ради з координації наукових досліджень в галузі педагогіки і психології АПН України (протокол № 9 від 26.11.2002 року).

Об'єкт дослідження – процес формування хореографічних умінь дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування хореографічних умінь дітей 5-6 років у дошкільних навчальних закладах.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, розробити й експериментально перевірити комплекс педагогічних умов формування хореографічних умінь старших дошкільників в умовах дошкільного закладу.

Гіпотеза дослідження. Процес формування хореографічних умінь дітей 5-6 років буде ефективним за таких умов:

- визначення завдань та змісту хореографічної роботи відповідно до вікових особливостей дітей старшого дошкільного віку;
- застосування сукупності пантомімічних (виразні рухи, пози, жести, міміка), танцювальних (рухи народного, класичного, сучасного та елементарного бального танців), колективно-порядкових (фігурні та композиційні перешихування), корекційних (партерні та корегуючі рухи), музично-ритмічних, творчих вправ та доступного танцювального репертуару;
- добору системи методів і прийомів у відповідності до етапів формування хореографічних умінь;
- впровадження різних видів хореографічних занять.

Мета і гіпотеза зумовили основні завдання дослідження:

- ◆ охарактеризувати структурні компоненти танцювальної діяльності і визначити особливості їх формування; з'ясувати сутність поняття „хореографічні уміння”;

- ◆ визначити критерії готовності старших дошкільників до занять хореографією і на їх основі розробити та практично перевірити методику вивчення фізичних, музично-ритмічних та творчих здібностей дітей;

- ◆ розробити систему хореографічної роботи з дітьми 5-6 років у дошкільних навчальних закладах;

- ◆ обґрунтувати й експериментально апробувати комплекс педагогічних умов формування хореографічних умінь старших дошкільників.

Для вирішення поставлених завдань використовувався комплекс **наукових методів**. Аналіз наукових джерел з філософії, теорії мистецтва, культурології, психології, педагогіки, естетики дозволив визначити науково-теоретичне підґрунтя дослідження. Ефективність педагогічних умов формування хореографічних умінь визначалась за допомогою педагогічного експерименту, бесід, спостережень, тестових перевірок тощо. Нами використовувався також досвід власної 15-річної педагогічної діяльності у навчанні хореографії дітей старшого дошкільного віку.

Експериментальна робота тривала з 1996 по 2002 рік у дошкільних закладах №№ 33, 36, 39 м. Бердянська Запорізької області.

Методологічну основу дослідження становлять: філософські положення про становлення різних сторін особистості дитини у взаємозв'язку та єдності; про діалектичну єдність процесів навчання та виховання, соціальну сутність танцювальної діяльності; психологічні та педагогічні концепції розвитку вищих психічних функцій.

Теоретичною основою дослідження є психолого-педагогічні концепції діяльнісного підходу до загального розвитку дошкільника у процесі різних видів діяльності (Н.Ветлугіна, Е.Вільчковський, О.Запорожець, Г.Костюк, О.Леонтьєв, К.Тарасова, Б.Теплов); положення про гуманізацію та гуманітаризацію сучасної освіти; особистісно-орієнтований підхід до дитини, що передбачає його гармонійний розвиток (Л.Артемова, О.Кононко, З.Плохій, О.Савченко та інші); концепція художньо-естетичного виховання засобами мистецтва та підходу до мистецтва з позиції засвоєння духовної культури, необхідності збагачення культурного середовища дитини як суб'єкта духовного розвитку й саморозвитку (І.Бех, З.Борисова, Л.Масол, Н.Миропольська, Т.Науменко, Г.Падалка, Т.Поніманська, О.Рудницька та ін.), мистецтвознавчі структурний і технологічний методи (Л.Бондаренко, В.Верховинець, Г.Березова).

Наукова новизна дослідження: вперше охарактеризовано основні структурні компоненти танцювальної діяльності й визначено особливості їх формування у дошкільному віці на основі традиційних для вітчизняної психології підходів до різних видів діяльності дітей 5-6 років; визначено комплекс

педагогічних умов формування хореографічних умінь дітей старшого дошкільного віку та удосконалено зміст хореографічної роботи в умовах дошкільного закладу; відповідно до віку дітей уточнено критерії оцінки показників індивідуального розвитку (фізичні, музично-ритмічні та творчі), що є вихідними для занять хореографією.

Теоретичне значення результатів дослідження: розкрито сутність та соціальні функції танцю як основи хореографії, обґрунтовано доцільність та значимість його використання у системі дошкільної освіти; з'ясовано психологічну структуру танцювальної діяльності дошкільників та сутність поняття „хореографічні уміння”; обґрунтовано принципи організації занять й добору танцювального репертуару для дошкільнят; визначено види хореографічних занять та охарактеризовано особливості їх змісту.

Практичне значення здобутих результатів дослідження пов'язано з апробацією розроблених нами танцювальних комплексів різної спрямованості та репертуару дитячих танців для дітей 5-6 років у дошкільних закладах; у змістовному наповненні навчальних предметів: “Ритміка та хореографія”, “Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку”, “Сюжетні форми дитячого танцю”, “Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом” для студентів культурно-освітніх та педагогічних закладів; у системі підвищення кваліфікації педагогів-хореографів та музичних керівників; у процесі укладання програм для дошкільних закладів, підготовці навчально-методичних посібників.

Впровадження результатів дослідження здійснювалось автором у процесі проведення спеціально організованих хореографічних занять та під час інтеграції окремих серій танцювальних вправ до музично-ритмічної та інших видів діяльності дітей 5-6 років у дошкільних закладах №№ 33, 36, 39 м.Бердянська, у центрі розвиваючого навчання “Мрія” м.Запоріжжя та дитячий школі мистецтв (дошкільні групи) м.Молочанська Запорізької області; шляхом лекційно-семінарської та консультативної діяльності зі студентами спеціальності “Педагогіка середньої освіти. Хореографія. Дошкільне виховання” соціально-педагогічного факультету Бердянського державного педагогічного університету та студентами спеціалізації “Хореографія” Маріупольського гуманітарного інституту Донецького національного університету; під час методичних об'єднань музичних керівників та педагогів-хореографів дошкільних закладів та закладів культури м.Бердянська та Бердянського району, у змісті обласного семінару директорів позашкільних закладів Запорізької області; у навчально-виховній роботі дитячої хореографічної студії Бердянського державного педагогічного університету та зразкового ансамблю танцю “Мар'єн” Центру дитячої та юнацької творчості м.Бердянська, керівником яких є автор дослідження

Особистий внесок автора полягає у виборі стратегії, мети, завдань дослідження, науковому обґрунтуванні теоретико-методичних основ досліджуваної проблеми; у розробці методики вивчення фізичного, музично-

ритмічного та творчого розвитку дітей старшого дошкільного віку на основі запропонованих критеріїв та показників готовності до занять хореографією; у розробці системи формування хореографічних умінь дітей 5-6 років і визначенні педагогічних умов їх формування у дошкільних закладах.

Вірогідність і надійність результатів дослідження забезпечувались методологічною та теоретичною обґрунтованістю його вихідних позицій, використанням комплексу взаємообумовлених методів дослідження, багаторічною особистою дослідно-експериментальною роботою; поетапним якісним та кількісним (статистичним) аналізом експериментальних даних; позитивними результатами рекомендацій, впроваджуваних до педагогічної практики; проведенням педагогічних досліджень у поєднанні з практичною діяльністю, що підтвердило позитивні результати у розвитку вихованців.

Апробація результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження доповідалися й обговорювалися на Міжнародних та Всеукраїнських наукових конференціях: “Оптимізація процесу фізичного виховання в системі освіти” (Тернопіль, 1997), “Актуальні проблеми дошкільного виховання у підготовці фахівців на сучасному етапі” (Бердянськ, 2000), на науково-теоретичній конференції “Етнос. Культура. Нація” (Дрогобич, 2002), на VI Міжнародній науково-практичній конференції: “Проблеми наступності у підготовці дітей дошкільного та молодшого шкільного віку до життєдіяльності” (Бердянськ, 2002); на обласному семінарі для директорів позашкільних закладів “Інтеграція Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті у діяльність позашкільного закладу” (Запоріжжя, 2003); на засіданнях кафедри музичного виховання і хореографії та підсумкових наукових конференціях викладачів Бердянського державного педагогічного університету (1996-2004 роки). Матеріали дослідження покладено в основу методичних рекомендацій, статей та лекцій з дисциплін “Ритміка та хореографія”, “Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом”, “Сюжетні форми дитячого танцю” для студентів Бердянського державного педагогічного університету спеціальності “Педагогіка середньої освіти. Хореографія. Дошкільне виховання”.

Результати дослідження апробувались у процесі дослідно-експериментальної роботи за авторською програмою у дошкільних закладах м.Бердянська на заняттях із дошкільниками у ЦДЮТ та хореографічній студії Бердянського державного педагогічного університету.

Публікації. Результати дослідження відображено у 8 одноосібних публікаціях, 4 з яких надруковано у фахових виданнях, затверджених ВАК України.

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків (185 сторінок), списку використаних джерел (371 найменування) та 9 додатків (26 сторінок). Робота містить 18 таблиць, 2 схеми, 3 діаграми (на 10 сторінках). Загальний обсяг дисертації – 240 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми і вибір теми дослідження; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, методи та теоретико-методологічні основи дослідження, наукову новизну, теоретичне і практичне значення здобутих результатів, особистий внесок автора; описано шляхи впровадження та апробацію результатів дослідження.

У першому розділі – “Теоретико-методичні засади навчання дітей старшого дошкільного віку хореографії” – розкривається сутність та подається характеристика танцю як основи хореографічної діяльності, розглядаються історико-педагогічні та сучасні наукові підходи до її організації, визначаються передумови формування хореографічних умінь дітей 5-6 років, розкриваються основні структурні компоненти танцювальної діяльності (мотив, мета, дії) та особливості їх формування у старшому дошкільному віці.

Багатовіковою історією людства доведено, що хореографія є одним із засобів гармонійного розвитку особистості. Теоретичний аналіз науково-методичних джерел засвідчив, що основою хореографічної діяльності є танець, специфічну особливість якого становлять два компоненти: духовно-культурний та фізичний. Функціональні можливості танцю дають змогу залучати до хореографічної діяльності всі вікові категорії людей залежно від їх інтересів, фізичних можливостей, мети та завдань навчання.

Елементи хореографічного мистецтва як складові входили до багатьох педагогічних систем (давньогрецька мусична система, система „вишуканих наук” часів Петра I, вальдорфська педагогіка, музично-виховна система К.Орфа, система національного та естетичного виховання В.Верховинця). Однак жодна з відомих систем естетичного виховання не пропонує науково обґрунтованих підходів до формування хореографічних умінь у дітей дошкільного віку.

Враховуючи основні закономірності психічного, фізичного, особистісного і музично-рухового розвитку дітей 5-6 років, зроблено висновок про виникнення саме у цьому віці передумов формування танцювальної діяльності.

Спираючись на провідні положення теорії діяльності (В.Давидов, О.Леонтьєв, С.Рубінштейн) ми з'ясували, що успішне оволодіння будь-яким її видом, у тому числі і танцювальною діяльністю, залежить від впливу педагога на розвиток усіх її структурних компонентів (мотив, мета, дії). Тому нами зроблено спробу охарактеризувати структурні компоненти, танцювальної діяльності та виділити основні підходи до їх формування.

Стійкість мотивації забезпечує інтерес, який слід підтримувати за допомогою включення до хореографічних занять ігрових вправ (С.Акішев, А.Тараканова), сюжетів казок (О.Горшкова, Т.Чурпіта), національного фольклору (А.Шевчук), сучасного танцювального репертуару (Т.Пуртова, О.Єрохіна) та поєднання хореографії з іншими видами мистецтв (Ю.Ушакова).

Танцювальні дії, основу яких складають уміння та навички, формуються поетапно: ознайомлення з рухом у інваріантному вигляді, навчання його виконанню; удосконалення навички у творчому виконанні танцювального руху (Н.Ветлугіна, Е.Вільчковський, А.Шевчук).

Хоча специфіку формування рухової навички (а хореографічна є одним з її видів) у психології спорту та фізичного виховання вивчено досконало (Е.Вільчковський, А.Пуні, П.Рудик, Є.Щербаков), особливості формування хореографічних умінь у період дошкільного дитинства залишаються поза увагою дослідників. Це обумовлено тим, що досліджувались лише окремі аспекти дитячої хореографії, а саме: особливості виховного потенціалу хореографії взагалі та культурологічного значення дитячого танцю зокрема (П.Коваль, А.Тараканова, А.Фомін, Ю.Хижняк); використання традицій народної хореографії (Т.Бадмасва, К.Василенко, К.Геворгян, А.Жолтаєва, А.Шевчук); музично-ритмічний розвиток дітей як складова частина хореографічного навчання (Н.Олександрова, К.Орф, К.Тарасова); особливості дитячої танцювальної творчості (Р.Акбарова, С.Акішев, Є.Голікова, О.Горшкова, Р.Плавник), поліхудожній підхід до засвоєння дітьми танцювальної культури на основі створення синкретичної атмосфери мистецтва (Т.Морозова, Ю.Ушакова, Б.Юсов та інші).

Виходячи з психологічної характеристики навички, як виконавчої частини діяльності та специфіки танцювальної діяльності, ми з'ясували, що *хореографічне уміння* – це здатність дитини виконувати танцювальний рух за умови зосередження уваги на образно-змістовній, технічній та музичній деталях ще не засвоєної дії.

Аналіз теоретичних положень проблеми дозволив зробити висновок про необхідність систематизації поглядів на дитячу хореографію, що існують в мистецтвознавчій та педагогічній науках, та виявлення педагогічних умов, які сприятимуть формуванню хореографічних умінь дітей 5-6 років у дошкільному навчальному закладі.

У другому розділі – "Експериментальне дослідження готовності дітей 5-6 років до хореографічної діяльності" – охарактеризовано методику і запропоновано результати констатуючого етапу експерименту, подано характеристику вихідних рівнів готовності дітей до занять хореографією.

Реалізація завдань констатуючого етапу експерименту передбачала розробку і перевірку експериментальних методик оцінки готовності дошкільників до занять хореографією. В основу було покладено методики відбору дітей до хореографічних колективів, які адаптувались до вікових психофізичних можливостей старших дошкільників. У результаті пошукової роботи були розроблені серії завдань, які дозволяли визначити рівень розвитку фізичних даних, музично-ритмічних та творчих здібностей дітей. Контрольні завдання були представлені у вигляді відповідних конкретних рухових дій, танцювальних рухів та творчих ситуацій. Всі завдання носили ігровий характер, що найбільш повно відповідає психічним особливостям дітей дошкільного віку ("Політ до країни

казок", "Дзеркало", "Передай телеграму", "Музичний зоопарк", "Обери собі подарунок" та інші).

Для визначення індивідуальних відмінностей у фізичному розвитку використовувалась оцінка анатомо-фізіологічних даних (пропорції тіла, особливості постави, виворітність у тазостегнових та гомілкостопних суглобах, форма підйому, „танцювальний крок”, гнучкість) та рухової координації. Вивчення музично-ритмічного розвитку здійснювалось на основі перевірки музичного сприймання, відчуття ритму та уміння відобразити у рухах характер музики. Показниками творчих здібностей дітей у танцювальній діяльності виступали артистичність (мінливість міміки, чуття пози та жесту) та виконавська творчість у вільному танці.

Порівняльний аналіз отриманих даних дозволив розподілити дітей за трьома рівнями готовності до хореографічної діяльності. Результати свідчать про статистично незначні відмінності у показниках фізичного, музично-ритмічного та творчого розвитку дошкільників, які у цілому коливаються відносно середнього рівня. Високий рівень показників фізичного розвитку спостерігався у 22,6% дітей, музично-ритмічного у – 33,8% та творчого у – 20,6%. Низькі показники готовності зафіксовані відповідно у 19,3%; 10,4% та 18,4% дошкільників. Детальний аналіз індивідуальних результатів дозволив зафіксувати невелике підвищення усіх показників у дівчаток порівняно з хлопчиками, особливо у завданнях, що потребують зібраності та точності виконання рухів, творчих проявів.

На основі оцінки комплексу показників готовності дітей до занять хореографією, визначався зміст експериментального навчання, здійснювалось його індивідуальне диференціювання та прогнозувались результати.

Обстеження дозволило також виявити ступінь зацікавленості дітей хореографією. У результаті спостережень за дошкільниками під час виконання контрольних завдань та організованих бесід з'ясовано, що у них переважає емоційно-позитивне ставлення до танцювальної діяльності. Однак у 7,7% хлопчиків зафіксовано індивідуальне відношення, як наслідок того, що їх інтереси у танцях не враховуються. Бесіди також показали, що діти погано пригадують назви рухів, зміст танців, які вивчалися ними на музичних заняттях, що свідчить про перевагу механічного засвоєння танцювальних вправ у навчально-виховному процесі дошкільних закладів.

Констатуючий етап експерименту дозволив зробити висновок про необхідність розробки системи хореографічної роботи зі старшими дошкільниками, яку можна реалізувати через створення комплексу педагогічних умов, використання виховних та розвиваючих можливостей хореографії відповідно до інтересів та вікових особливостей дітей.

У третьому розділі – “Дослідження педагогічних умов формування хореографічних умінь дітей старшого дошкільного віку” - представлено матеріали експериментально-дослідної роботи.

На основі узагальнення теоретичних положень і результатів констатуючого етапу експерименту обґрунтовано, розроблено і практично перевірено систему роботи з формування хореографічних умінь дітей 5-6 років в умовах дошкільного закладу, яка передбачала визначення напрямів хореографічної роботи, їх завдань та змісту, стосовно вікових особливостей дошкільників (схема 1).

Схема 1

Система формування хореографічних умінь дітей старшого дошкільного віку

Напрями роботи 1	Завдання 2	Зміст 3
Формування уявлень про образну природу танцювальних рухів	- ознайомити з виразними елементами танцювальних рухів (поза, жест, міміка); - формувати вміння передавати в рухах настрої, емоції, дії тощо	пантомімічні, імітаційні, образні і виразні рухи, танцювальні форми побутових рухів
Ознайомлення дітей з виразними засобами хореографії (лексика, малюнок)	- ознайомити з різноманітними танцювальними видами та жанрами; - розвивати вміння вільно володіти своїм тілом, виразно та емоційно виконувати танцювальні рухи; - формувати вміння виконувати шиккування й перешиккування, орієнтуючись у просторі; - формувати уявлення про різноманітність малюнків танцю	рухи народного, елементарного бального, класичного та сучасного танців; фігурні та композиційні перешиккування
Забезпечення музично-ритмічного розвитку дітей	- розвивати здатність емоційно сприймати та відгукуватись рухами на музику; - формувати почуття співвідношення руху з характером музики; - відображати в русі ритмічний малюнок мелодії	Музично-ритмічні завдання, ігри, етюди
Здійснення фізичного розвитку та корекційно-профілактичної роботи	- розвивати силу та еластичність різних груп м'язів; - здійснювати профілактику і корекцію окремих анатомо-фізіологічних порушень	партерні та коригуючі рухи, танцювальні комплекси
Здійснення розвитку творчих здібностей та виконавських умінь дітей у танці	- формувати вміння емоційно переживати ігрову ситуацію в танці, передавати сюжетну лінію, знаходити індивідуальну пластику для розкриття музично-рухового образу; - спонукати до вільної імпровізації під час створення власних танцювальних форм	творчі ігри та завдання, танцювальні етюди та композиції різної спрямованості

Продовж. схеми 1

1	2	3
Естетичне та морально-вольове виховання	<ul style="list-style-type: none"> - розвивати естетичні почуття, художній смак та інтерес до суміжних видів мистецтва; - формувати навички поведінки та культури одягу; - виховувати морально-вольові якості; - прищеплювати інтерес до національної народної танцювальної творчості 	бесіди, художня література, репродукції картин, музичні твори, відео матеріали, народні звичаї та обряди, етюди та композиції українських народних танців

Добір танцювальної лексики для засвоєння дітьми здійснювався з урахуванням провідних дидактичних принципів, а також закономірностей формування рухових навичок. Танцювальні рухи разом з варіантами ускладнень об'єднувались в серії завдань:

- пантомімічні (виразні рухи, пози, жести, міміка);
- танцювальні (рухи народно-сценічного, класичного, елементарного бального та сучасного танців);
- колективно-порядкові (фігурні та композиційні перешикуння);
- корекційні (партерні та коригуючі рухи);
- музично-ритмічні (завдання на емоційне сприйняття музики, музично-рухову координацію рухів та розвиток уваги, передачу ритмічного малюнка);
- творчі (імітаційні рухи, творчі ігри та завдання).

Процес формування хореографічних умінь здійснювався поетапно: від прямого впливу через вправляння та закріплення руху до чітко усвідомленого продуктивного та репродуктивного використання танцювальних дій. Причому хореографічний матеріал застосовувався не тільки з урахуванням ступеня складності, але і його значущості (усвідомлення образної природи танцювальних рухів, оволодіння виражальними засобами хореографії, розвиток творчої імпровізації).

Методи і прийоми добирались залежно від етапів навчання. На початковому – провідним був метод змістовно-образного ознайомлення дітей з рухом. Цей метод конкретизувала низка прийомів: еталонний показ руху педагогом, цілісний та поелементний показ, аналіз музичного супроводу, імітація, пояснення, образні порівняння тощо.

На етапі поглибленого деталізованого навчання перевага надавалась методу вправляння, який доповнювався прийомами інтерпретації, ідеомоторного тренування, поляризації, змагання, контактного виконання, неформальних завдань тощо.

На етапі удосконалення рухових навичок використовувались репродуктивні та продуктивні методи та прийоми: самоконтроль, зміна умов виконання, введення засвоєного руху до дитячої імпровізації, творча інтерпретація руху.

Закріпленню та удосконаленню хореографічних умінь та навичок сприяло також засвоєння дітьми танцювального репертуару. Зміст репертуару відповідав змісту засвоєного дітьми під час занять лексичного матеріалу, рівню розвитку виконавських та творчих умінь, інтересам дітей. Джерела репертуару (зміст літературних творів, мультфільмів, дитячих пісень, образи природи, народна гворчість, побут і ігри дітей, спорт та ін.) визначали тематику і сюжетику танців. Засвоєння танцювальних композицій дітьми здійснювалось у наступній послідовності: емоційно-образна розповідь сюжету танцю педагогом, його переказ та характеристика танцювальних образів дітьми; прослуховування та аналіз музичного супроводу; виразний показ педагогом танцю у цілому, або основних типових його рухів; вивчення танцю на основі співтворчості педагога і дітей; закріплення та удосконалення виконавських навичок.

Перш ніж залучити дітей до танцювальної діяльності, проводилась підготовча робота (індивідуальні та групові бесіди, читання художньої літератури, перегляд телепередач та відеоматеріалів, розгляд ілюстрацій), яка сприяла вихованню інтересу до хореографічних занять. Його наявність ми розглядали як передумову формування хореографічних умінь.

Експериментальна робота проводилась у групах старшого дошкільного віку: у першій групі (КГ) ознайомлення з танцювальними рухами здійснювалось на музичних заняттях за традиційною методикою; у другій групі (ЕГ-1) організовувались спеціальні хореографічні заняття, а в третій (ЕГ-2) – вносились зміни до розділу „Музично-ритмічні рухи” програми музичного виховання.

Експериментальна методика передбачала використання різних типів занять. *Тренінгові* заняття спрямовувались на засвоєння та удосконалення техніки пантомімічних та танцювальних рухів. *Коригуючі* заняття вирішували завдання розвитку окремих груп м'язів, профілактику та корекцію незначних порушень у фізичному розвитку за допомогою партерних та коригуючих вправ. *Музично-ритмічні* сприяли більш глибокому сприйманню та аналізу музичних творів, розвитку координації рухів, уваги, відчуття ритму та будувалися переважно на музично-ритмічних вправах. *Творчі* заняття розвивали творчу уяву, вміння знаходити нові виразні рухи та інтерпретувати знайомі, створювати нескладні танцювальні форми. Основу цих занять складала творчі вправи, сюжетні та ігрові етюди та танці. *Комбіновані* заняття були спрямовані на комплексне вирішення завдань залучення дітей до танцювальної діяльності та включали всі серії завдань.

Заняття будувалися за традиційною структурою. Вступна частина була спрямована на створення позитивно-емоційного настрою та підготовку основних груп м'язів до більш інтенсивного навантаження. До змісту входили побутові форми рухів, імітаційні та нескладні гімнастичні вправи, танцювальні елементи, шиккування та перешиккування.

Зміст основної частини обумовлювався його тематикою, завданнями та ступенем готовності дітей до танцювальної діяльності. Тому до неї входили

різноманітні завдання на засвоєння хореографічних рухів, на розвиток окремих груп м'язів, творчості та музичальності, вивчення репертуару тощо.

У заключній частині виконувались вправи на релаксацію та психорегуляцію, використовувались ігрові і творчі вправи, етюдні танцювальні форми, нескладні танці, підводились підсумки діяльності дітей.

Заняття підпорядковувались таким вимогам: вирішення на кожному занятті навчальних, виховних, розвиваючих та оздоровчих завдань; диференціація змісту з урахуванням виявлених на етапі констатації рівнів готовності дітей до танцювальної діяльності; добір методів та прийомів навчання і виховання, способів організації дітей у відповідності до їх індивідуальних особливостей; створення ігрової атмосфери; формування усвідомленої мотивації; використання різноманітного музичного матеріалу тощо.

З метою визначення ефективності запропонованої системи формування хореографічних умінь дітей 5-6 років на завершальному етапі дослідної роботи було проведено контрольні зрізи. Діагностуванню підлягали лише ті групи хореографічних умінь, які складають основу танцювальної діяльності старших дошкільників, а саме: рухові, музично-ритмічні, творчі. Вони співвідносились із визначеними в ході констатуєчого етапу експерименту індивідуальними показниками готовності дітей до хореографічної діяльності.

Про одержані результати свідчать дані, наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика рівнів фізичного, музично-ритмічного та творчого розвитку дітей експериментальних та контрольної груп за результатами констатуєчого і контрольного експериментів (у %)

Рівні	Фізичний розвиток						Музично-ритмічний розвиток						Творчий розвиток					
	ЕГ-1		ЕГ-2		КГ		ЕГ-1		ЕГ-2		КГ		ЕГ-1		ЕГ-2		КГ	
	конст.	контр.	конст.	контр.	конст.	контр.	конст.	контр.	конст.	контр.	конст.	контр.	конст.	контр.	конст.	контр.	конст.	контр.
Низьк.	26	13.5	19.5	12.6	22	16.5	13.3	2	6.7	0	8.3	3.3	37.5	17.6	22.5	13.2	22.5	20
Серед.	61.5	59.4	69	67.9	65.5	69.5	65	60.8	58.3	54.4	66.6	68.3	50	44.1	57.5	55.3	62.5	60
Висок.	12.5	27.1	11.5	19.5	12.5	14	21.7	37.3	35	45.6	25	28.3	12.5	38.2	20	31.6	15	20

Як свідчать дані таблиці, кількість дітей, зарахованих до високого рівня музично-ритмічного розвитку, збільшилась: в ЕГ-1 на 15,6%, а в ЕГ-2 – на 10,6%, тоді як у КГ – на 3,3%. Кількість дітей з низьким рівнем розвитку музикальності зменшилася відповідно: у ЕГ-1 на 11,3%, у ЕГ-2 на 6,7% і на 5% у контрольній.

Суттєві зміни відбулись і в показниках творчого розвитку дітей. Склад груп з високим рівнем збільшився в ЕГ-1 на 25,7%, тобто більше ніж учетверо, в ЕГ-2 – на 11,6%. В КГ це збільшення дорівнює 5%, що в 4,5 рази менше, ніж в ЕГ-1 та у 2,3 – ніж в ЕГ-2.

Значний приріст зафіксовано і в показниках фізичного розвитку, який складає відповідно: в ЕГ-1 – 14,6%, в ЕГ-2 – 8%, в КГ – 1,5%, а зменшення кількості дітей з низьким рівнем розвитку дорівнює відповідно: в ЕГ-1 – 12,5%, в ЕГ-2 – 6,9%, в КГ – 5,5%.

Аналіз показників свідчить, що педагогічний експеримент підтвердив багатофункціональний комплексний вплив хореографії на всебічний розвиток дітей, а також можливість успішного формування хореографічних умінь у масовій практиці дошкільної освіти.

Отримані дані підтвердили гіпотезу дослідження й дають підстави для таких **висновків**:

1. Танець є основою хореографічної діяльності, специфічна особливість якої полягає у поєднанні духовно-культурного й фізичного компонентів. Історично складені соціальні функції танцю (гедоністична, пізнавальна, виховна, комунікативна, психологічна, оздоровча), дозволяють використовувати хореографію у роботі з різними віковими категоріями людей залежно від їх інтересів, фізичних можливостей, мети і завдань навчання. Програми навчання і виховання дітей дошкільного віку не визначають заняття хореографією, як обов'язкову форму роботи. Але останнім часом вони набувають значного поширення у практиці дошкільної освіти і вводяться до змісту навчально-виховного процесу як додаткові.

2. У старшому дошкільному віці створюються передумови для залучення дітей до занять хореографією з метою їх всебічного й гармонійного розвитку. До них відносяться: зміни у психічному розвитку (удосконалення рухової пам'яті, узгодження сприймання з практичними діями, розвиток образного мислення та репродуктивної уяви, зростання усвідомленості та довільності рухів); зміни у фізичному розвитку (розвиток кістково-м'язової системи та рухової функції, покращення показників рухових якостей (швидкості, гнучкості, спритності), збільшення темпів морфофункціонального розвитку, зростання фізичної працездатності); зростання інтересу до виконавських видів мистецтва; інтенсивний розвиток музичного сприймання, музично-рухового виконавства та художньо-творчих здібностей.

3. Психологічну структуру танцювальної діяльності дошкільників складають мотив, мета та дії. Навчання дітей хореографії може бути ефективним за умови впливу педагога на розвиток цих структурних компонентів, а саме: на

формування мотиваційної сфери дитини та усвідомленого відношення до мети діяльності; на оволодіння діями, що складають зміст танцювальної діяльності. Вирішальну роль у даному виді діяльності відіграють два види дій: орієнтовні, за допомогою яких здійснюється визначення ситуації, що потребує виконання танцювального руху та виконавські, які забезпечують робочу сторону діяльності. Якість орієнтовних дій залежить від рівня розвитку здібностей: загальних (особливості мислення, пам'яті, уваги) та спеціальних (здібність сприймати і передавати за допомогою рухів характер музики та її зміст, орієнтуватись у просторі, відповідно до музичної форми, виразно рухатись, творчо мислити та імпровізувати). Виконавча частина діяльності залежить від рівня сформованості знань (загальних і професійних), умінь та навичок.

4. Процес оволодіння танцювальним рухом починається з формування вміння, яке спирається на попередні знання та особистий руховий досвід дитини. За своєю природою, структурою і методикою засвоєння хореографічні вміння та навички ідентичні руховим, тому їх формування відбувається поетапно: первинне змістовно-образне ознайомлення дітей з танцювальним рухом – поглиблене, деталізоване його вивчення – закріплення та удосконалення у репродуктивній та продуктивній видах танцювальної діяльності. На різних етапах формування хореографічних умінь повинно змінюватись співвідношення методів і прийомів. На початковому – перевага надається ознайомленню з назвою та еталонному показу руху педагогом, цілісному та поелементному показу, аналізу музичного супроводу, образному порівнянню, поясненню тощо. На етапі поглибленого деталізованого навчання – методу вправлення, прийомам інтерпретації, ідеомоторного тренування, поляризації, змагання, контактного виконання, неформальних завдань тощо. На етапі удосконалення – самоконтролю, зміні умов виконання, введенню засвоєного руху до дитячої імпровізації, творчої інтерпретації руху.

5. Індивідуально-диференційоване навчання дітей хореографії в умовах дошкільного закладу, повинно спиратися на показники індивідуального розвитку кожної дитини. Критеріями готовності дітей до хореографічної діяльності визначено: фізичний розвиток (рухова координація та анатомо-фізіологічні дані – пропорції тіла, особливості постави, виворітність у тазостегнових та гомілкоstopних суглобах, форма підйому, „танцювальний крок”, гнучкість); музично-ритмічний розвиток (музичне сприймання, відчуття ритму, уміння відображати у рухах характер музики); розвиток творчих здібностей у танцювальній діяльності (виконавська творчість у вільному танці та артистичність – мінливість міміки, чуття пози та жести).

6. У хореографічній роботі зі старшими дошкільниками доцільно використовувати танцювальні вправи різної спрямованості, об'єднуючи їх у серії: пантомімічні (виразні рухи, пози, жести, міміка); танцювальні (рухи народно-сценічного, класичного, сучасного та елементарного бального танців); колективно-порядкові (фігурні та композиційні перешикуння); корекційні

(партерні та коригуючі рухи); музично-ритмічні (завдання на емоційне сприймання музики, музично-рухову координацію рухів та розвиток уваги, передачу ритмічного малюнка); творчі (імітаційні рухи, творчі ігри та завдання). Ці серії вправ, а також доступний танцювальний репертуар можуть застосовуватись не лише у хореографічній роботі з дошкільнятами, але й успішно інтегруватись у інші види дитячої діяльності (музичну, ігрову, театралізовану). Змістовне наповнення занять з ознайомлення дошкільників з навколишнім світом та природою, фізичного виховання, формування елементарних математичних уявлень сприятиме підвищенню пізнавального інтересу дітей, закріпленню знань у нетрадиційних формах, збільшенню об'єму рухової активності.

7. Формування хореографічних умінь дітей 5-6 років буде ефективним за таких умов: використання педагогічного потенціалу хореографії з урахуванням її виховних та розвиваючих можливостей; реалізація особистісно-орієнтовного підходу до дітей в процесі танцювальної діяльності; застосування демократичного стилю спілкування педагога з дітьми, що ґрунтується на принципах взаємодії та співтворчості; мотивація діяльності дітей; застосування сукупності рухів народного, класичного, сучасного та елементарного бального танців; добір системи методів і прийомів залежно від етапів формування хореографічної навички; використання доступного й цікавого танцювального репертуару; застосування різних видів хореографічних занять.

8. Апробація запропонованої системи формування хореографічних умінь дітей 5-6 років підтвердила її ефективність. Показники фізичного, музично-ритмічного та творчого розвитку дітей ЕГ-1, де навчання здійснювалось на спеціально організованих хореографічних заняттях, у 1,8 рази вище, ніж у КГ, а в ЕГ-2, де експериментальна методика використовувалась у процесі музичних занять, на 1,1 перевищувала результати КГ. Зафіксовано значне підвищення інтересу до танцювальної діяльності у хлопчиків, що суттєво вплинуло на показники їх розвитку. Разом з покращенням загального фізичного розвитку дошкільників обох ЕГ зафіксовано й виправлення незначних фізіологічних відхилень (порушення постави та плоскостопість). Це підтверджує ефективність розробленої нами корекційно-профілактичної серії танцювальних рухів.

Використання окремих серій завдань у структурі традиційних музичних занять не лише урізноманітнило роботу з музично-ритмічного виховання дошкільників, але й сприяло кількісному та якісному покращенню результатів музично-рухового та творчого розвитку дітей.

Взаємозв'язок процесу виховання та навчання, а також специфіка проведення розроблених нами хореографічних занять позитивно вплинули на розвиток міжособистісних стосунків дошкільників; сприяли підтримці доброзичливого психологічного клімату в дитячому колективі, корекції психічного розвитку неемоційних, невпевнених дітей; вихованню особистісних якостей, танцювальної та загальної культури поведінки.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів вивченої проблеми. Перспективи подальшого дослідження вбачаються нами у пошуках шляхів соціально-психологічної адаптації дітей засобами хореографії; у дотриманні принципу наступності змісту та методичного забезпечення хореографічної діяльності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку; у поліхудожньому розвитку та вихованні дітей на основі інтеграції та комплексної взаємодії хореографії з іншими видами мистецтва; у розробці комп'ютерних програм для визначення рівня розвитку хореографічних здібностей; у підготовці індивідуальних програм самовдосконалення обдарованих дітей у процесі занять хореографією.

Основні положення та результати дослідження відображені у таких публікаціях:

1. Мартиненко О.В. Втілення поглядів К.Д.Ушинського на рухову активність дітей в сучасних дошкільних закладах // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту (Педагогічні науки). – З.: ВПК “Запоріжжя”, 1999. – № 2. – С. 83-86.
2. Мартиненко О.В. Хореографічна робота в дошкільній практиці сьогодення // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту (Педагогічні науки). – Бердянськ: БДПІ. – 2000. – № 2. – С. 77-82.
3. Мартиненко О.В. Виховання творчої спрямованості особистості дітей 6-10 річного віку в процесі танцювальної діяльності // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ: БДПУ. – 2002. – № 2. – С. 252-259.
4. Мартиненко О.В. Пізнання дітьми молодшого шкільного віку змістовно-виразних можливостей танцювальних рухів // Збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка: “Етнос. Культура. Нація”. Випуск № 3. – Дрогобич: НВЦ “Каменярь” ДДПУ. – 2002. – С. 188-193.
5. Мартиненко О.В. Л.С.Виготський та сучасні проблеми естетичного розвитку дитини // Матеріали науково-практичної конференції “Питання вікової та педагогічної психології у методичному доробку Л.С.Виготського”. – Бердянськ, 1996. – С. 22-24.
6. Мартиненко О.В. С.Ф.Русова про проблеми розвитку дитячої творчості // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Ідеї національної школи у педагогічній спадщині Софії Русової та Степана Сірополка”. – Івано-Франківськ, 1996. – С. 95-96.
7. Мартиненко О.В. Танцювально-ритмічний комплекс як засіб розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Оптимізація процесу фізичного виховання в системі освіти”. – Київ-Тернопіль, 1997. – С. 41-44.

8. Мартиненко О.В. Розкриття творчого потенціалу дошкільнят виразними засобами хореографічного мистецтва // Палітра педагога. – 1999. – № 4. – С. 27-30.

АНОТАЦІЯ

Мартиненко О.В. Педагогічні умови формування хореографічних умінь дітей 5-6 річного віку у дошкільних закладах – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.08 – дошкільна педагогіка. – Інститут проблем виховання АПН України, Київ, 2005.

Дисертація присвячена проблемі духовного та фізичного розвитку дітей старшого дошкільного віку засобами хореографії, основу якої складає танцювальна діяльність. У роботі охарактеризовано передумови виникнення потреби дітей у танцювальній діяльності та розкрито її основні компоненти (мотив, мета, дія); визначено критерії готовності старших дошкільників до засвоєння хореографії, на основі яких розроблено та перевірено методику виявлення розвитку фізичних даних, музично-ритмічних та артистичних здібностей дітей, а також їх інтерес до танцювальної діяльності; розроблено та експериментально перевірено систему формування хореографічних умінь (напрями роботи, завдання, зміст) дітей 5-6 років та науково обгрунтовано педагогічні умови формування цих умінь як на спеціально організованих хореографічних заняттях, так і під час інтеграції окремих серій танцювальних рухів до змісту традиційних музичних занять та інших видів діяльності дітей старшого дошкільного віку.

Ключові слова: хореографія, танцювальна діяльність, педагогічні умови, хореографічні уміння, музично-руховий розвиток старших дошкільників, танцювальна творчість.

АННОТАЦИЯ

Мартыненко Е.В. Педагогические условия формирования хореографических умений детей 5-6-летнего возраста в дошкольных учреждениях. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.08 – дошкольная педагогика. – Институт проблем воспитания АПН Украины, Киев, 2005.

В диссертации исследована проблема физического и духовного развития детей 5-6 лет средствами хореографии в условиях современного дошкольного учреждения путем организации занятий по хореографии, а также интеграции

танцевальных комплексов и отдельных движений в содержание традиционных музыкальных занятий и другие виды деятельности детей старшего дошкольного возраста.

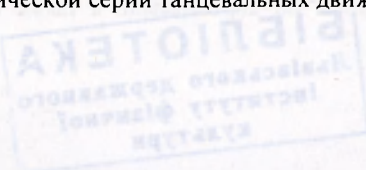
Во введении обоснована актуальность темы, определены цель, задачи исследования, его объект, предмет, раскрыта научная новизна и практическое значение работы, личный вклад соискателя, описана сфера апробации результатов исследования.

В первом разделе "Теоретико-методические основы обучения детей старшего дошкольного возраста хореографии" проанализированы и обобщены историко-педагогические и современные научные подходы к организации детской танцевальной деятельности; на основе изучения основных закономерностей общего развития детей 5-6 лет выявлены предпосылки возникновения у них потребности в танцевальной деятельности, а также важность и целесообразность формирования доступных им хореографических умений и навыков; охарактеризованы основные структурные компоненты танцевальной деятельности (мотив, цель и действия), раскрыты особенности их формирования в дошкольном возрасте на основе сложившихся в отечественной психологии подходов к различным видам деятельности детей старшего дошкольного возраста.

Во втором разделе "Экспериментальное исследование готовности детей 5-6 лет к хореографической деятельности" определены критерии готовности старших дошкольников к занятиям хореографией, на основе которых разработана и апробирована методика определения уровня развития физических, музыкально-ритмических и артистических (творческих) данных детей, а также их интереса к танцевальной деятельности.

В третьем разделе "Исследование педагогических условий формирования хореографических умений старших дошкольников" – разработана и апробирована система формирования хореографических умений (направление работы, задачи, содержание); обоснован и экспериментально апробирован комплекс педагогических условий, способствующих формированию этих умений (выделены группы танцевальных движений, которые вместе с вариантами усложнений объединялись в серии двигательных заданий; отобран доступный для детей 5-6 лет танцевальный репертуар; систематизированы методы и приемы работы по формированию хореографических умений в зависимости от этапа обучения; выделены виды и определена структура занятий по хореографии, систематизированы методические и организационные требования к их проведению).

Апробация предложенной системы формирования хореографических умений показала ее эффективность. Наряду с улучшением показателей физического, музыкально-ритмического и творческого развития дошкольников зафиксировано исправление незначительных нарушений осанки и стопы, что подтвердило эффективность разработанной и апробированной коррекционно-профилактической серии танцевальных движений. Содержание хореографических

занятий, а также интеграция отдельных серий танцевальных заданий в различные виды деятельности детей 5-6 лет благотворно повлияла на развитие межличностных отношений, коррекцию психического развития дошкольников, воспитания их личностных качеств, танцевальной и общей культуры поведения.

Успешность усвоения детьми ЭГ предложенного хореографического материала свидетельствует о целесообразности внедрения разработанной системы формирования хореографических умений в практику работы современных дошкольных учреждений.

Ключевые слова: хореография, танцевальная деятельность, педагогические условия, хореографические умения, музыкально-двигательное развитие детей, танцевальное творчество.

SUMMARY

Martynenko O.V. Pedagogical conditions of forming of choreographic skills of children of 5-6 age at preschool educational establishments. – Manuscript.

Dissertation in order to receive the scientific degree of candidate of pedagogical science according to the speciality 13.00.08 – preschool pedagogics. – Institute of problems of upbringing APS of Ukraine, Kyiv, 2005.

The dissertation is devoted to the problem of spiritual and physical dedevelopment of senior preschool children by means of choreography, where on the basis is a dancing activity. Reasons of arising of necessities of dancing activity of children and their main components were considered in the dissertation; criteria of preparedness of senior preschool children to master choreographic elements on the basis of the methods of defining of development of physical, musical, rhythmical and artistic abilities of children and also their interest to dancing activity have been worked out and tested in the work. The model of forming of choreographic skills (direction of work, tasks, content) at 5-6 age children has been defined and experimentally tested and pedagogical conditions of forming these skills so at Special choreographic lessons as during the integration of series of dancing motions in the content of traditional music lessons and other kind of activity of senior preschool children have been theoretically substantiated.

Key words: choreography, dancing activity, pedagogical conditions, choreographic skills, musical motions development of senior preschool children, dancing creative work.